
В. П. ОНИЩЕНКО,
*професор, доктор економічних наук,
завкафедрою міжнародного менеджменту та маркетингу
Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі
(Київ)*

ВИХІД З КРИЗИ ВИМАГАЄ РІШУЧИХ ДІЙ

Для виходу з кризи потрібна широкомасштабна допомога Заходу; рекомендується першочергово стабілізувати банківську і фінансову сфери; всіляко зміцнювати довіру суспільства до влади та викоринювати корупцію.

V. P. ONYSHCHENKO,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Head of the Chair of International Management and Marketing,
Ukrainian State University of Finance and International Trade
(Kyiv)*

OUTCOME FROM THE CRISIS REQUIRES DRASTIC ACTIONS

To go away from the crisis, the large-scale help of the West is necessary. It is recommended to stabilize the banking and financial spheres in the first turn, to strength the trust of the society to the power in any way, and to eliminate the corruption.

Криза в Україні – це перманентний стан нашої країни. Але сьогодні це – лихо. *Хто винуватий*, що країна опинилась у жахливому становищі? Ми, український народ. Це ми продавали свої голоси на виборах за пайку, це ми виходили на мітинги за гроші, це за нашої мовчазної згоди грабували та розпинали Україну новоявлені пани. І згадуються мені слова Б. Франкліна: “Ті, хто здатні відмовитися від свободи заради безпеки, не заслуговують ні на свободу, ні на безпеку”. Ми із запізненням зрозуміли це застереження, от і дочекалися війни та зубожіння.

Голду Мейер якось запитали, у чому секрет економічних успіхів Ізраїлю. Її відповідь була лаконічною: “У нас є секретна зброя – відсутність прийнятної альтернативи”. У нас її теж немає. Дилему “Схід – Захід” вирішено народом на користь Європи.

Але сьогоднішня війна руйнує життя мільйонам громадян України. Вона довела і без того слабкі економіку та соціальну сферу до критичної межі. У 2014 р. Україна зазнала колосальних втрат, і втрати ці нарощуватимуться. На жаль, я не можу навести, принаймні, більш-менш достовірну інформацію – вона мені не відома. Є різні домисли, не більше. Уряд і національне експертне середовище не можуть зробити розрахунки та прогноз на найближчі рік-два, та це практично неможливо. Колеги з РФ порахували і опублікували своє бачення наших проблем [1; 2]. На їхню думку, у випадку реалізації шокового сценарію розвитку відносин України з Росією та Митним союзом розмір можливих втрат нашої держави оцінюється щороку (принаймні, у наступні два роки – 2015 і 2016) у 33 млрд. дол., а за 2015–2018 рр. – у 100 млрд. дол. Оцінка прийнятного обсягу інвестицій на 2014–

Онищенко Володимир Пилипович (Onyshchenko Volodymyr Pylypovych) – e-mail: onischenko46@rambler.ru.

2018 рр. (без урахування недоінвестування за минулий період) сягне 190 млрд. дол. [1, с. 13, 17]. До таких розрахунків можна ставитися по-різному, але це бачення проблеми колегами-науковцями, і нехтувати ним не варто. Як на мене, то ми маємо аргументовано спростувати цей апокаліптичний прогноз.

Що робити? Найголовніше — покінчити з війною.

Щодо економічних і соціальних реформ.

1. *Модернізацію*, про яку так багато ми говоримо і яку фактично не розпочинали, починати необхідно негайно за будь-яких стартових умов. Головне — розуміти, "для чого" і "рівняючись на кого". Треба припинити розмови про "випереджаючий економічний розвиток" і т. п. Нам би вижити, і в цьому напрямі потрібно шукати вихід сьогодні. І ще — необхідно розуміти: без масштабної допомоги Заходу, на зразок "плану Маршалла", ми не впораємося з колосальними викликами.

Постає запитання: з чого необхідно починати модернізацію — з економіки чи з інституційних реформ? Безумовно, з економіки, оскільки народ сильно зубожів. До того ж рівень демократії та лібералізації у суспільстві визначається рівнем розвитку економіки і статками населення. Але примат економічних проблем слід розуміти у контексті розв'язання нагальних політичних проблем — вони можуть мінятися місцями залежно від поточної ситуації.

Україна повинна виходити з парадигми економічного зростання, яке може забезпечити *сильна влада*. Її імперативами мають бути: 1) демократичні закони і рівність усіх перед ними; 2) інститут приватної власності та підприємництва; 3) чесна конкуренція; 4) чесні статки та постійна боротьба з корупцією.

2. На мій погляд, якщо ми беремо на озброєння досвід Заходу, то необхідно звернутися до великого американця Ф. Рузвельта. За аналогією з ним, нам *необхідно починати з фінансової та банківської систем*. Відомо, що, тільки-но Рузвельт став президентом, було терміново вжито заходів щодо виведення банківської сфери з кризи. Всього через два дні після інавгурації запроваджено "банківські канікули". Указом президента всі банки США було закрито і взято під контроль — з тим, щоб перевірити їх діяльність і виключити банківські махінації. Проведено тотальну ревізію всіх банків, з яких залишилися лише ефективні. Для нас це дуже важливо, адже банки розкрутили девальвацію гривні, а своїми діями викликають паніку серед населення й бізнесу. Банки є найслабкішою ланкою нашої недолугої економіки. Я поділяю тезу П. Кругмана про те, що "нерегульована фінансова система — це вірний шлях до катастрофи" [3, с. 133].

3. Щоб подолати кризу, у суспільстві необхідна *довіра*, яка є основою для формування *впевненості* у своїх діях і волі до перемоги. Цю впевненість необхідно активно формувати через постійні комунікації із суспільством. Наприклад, перший крок з подолання Великої депресії Ф. Рузвельт сформулював так: "Давайте перестанемо брехати один одному". Він чесно і регулярно говорив з американцями мовою, зрозумілою для пересічної людини. Рузвельт роз'яснював народові, як працюють банки, чому їх довелося закрити і коли їх відкриватимуть, коли і як рятуватимуть вклади. Він детально роз'яснював сутність реформ, законів і дій уряду, конгресу і сенату. Люди взялися до роботи, оскільки вони вірили своєму президентові. І нам необхідно робити все, щоб народ розумів зміст реформ і брав участь у їх реалізації. У такий складний для країни час Президентові та Прем'єр-міністрові необхідно говорити з народом, як мінімум, щонеділі.

4. Минув рік після Майдану, а Україна залишається серед найбільш корумпованих країн, займаючи 142-ге місце із 175. Необхідно прибрати злодіїв з усіх гілок влади. Небачена за європейськими мірками корупція у країні та (а це найстрашні-

ше) той факт, що населення змирилося з нею, шокують не тільки Європу. А все тому, що корупція пронизує наше суспільство на всіх рівнях, вона у нас на ментальному рівні. Ми повинні вбити цього дракона, який живе у наших душах.

На завершення слід підкреслити: сьогодні нам, як ніколи, необхідно обрати вірний шлях і взяти належний старт, базуючись на реальних оцінках своїх можливостей. По суті, країна все починає спочатку. Дуже важливо, щоб уроки минулого ми закарбували на своєму житті, щоб ми вірили у власні сили, щоб Бог рятував нас від “заклятих друзів”, а ворогів ми б позбавлялися самі, щоб ми мали ясний розум і політичну волю до розбудови нової України.

Список використаної літератури

1. *Винокуров Е., Кулик С., Спартак А., Юргенс И.* Тупик борьбы интеграций в Европе // Вопросы экономики. – 2014. – № 8. – С. 4–25.
2. *Григорьев Л., Буряк Е., Голяшев А.* Второй старт трансформации украинской экономики? // Вопросы экономики. – 2014. – № 9. – С. 30–52.
3. *Кругман П.* Выход из кризиса есть! ; [пер. с англ. Ю. Гольдберга]. – М. : Азбука Бизнес, Азбука-Аттикус, 2013.

References

1. Vinokurov E., Kulik S., Spartak A., Yurgens I. *Tupik bor'by integratsii v Evrope* [The dead end of the struggle of integrations in Europe]. *Voprosy Ekon. – Quest. of Economy*, 2014, No. 8, pp. 4–25 [in Russian].
 2. Grigor'ev L., Buryak E., Golyashev A. *Vtoroi start transformatsii ukrainskoi ekonomiki?* [Is it the second start of a transformation of Ukraine's economy?]. *Voprosy Ekon. – Quest. of Economy*, 2014, No. 9, pp. 30–52 [in Russian].
 3. Krugman P. *Vykhod iz Krizisa Est'!* [End This Depression Now!]. Moscow, Azbuka Biznes, Azbuka-Attikuc, 2013 [in Russian].
-